

**FINANŠU UN
KAPITĀLA
TIRGUS
KOMISIJA**

Apstiprināts Finanšu un kapitāla tirgus
komisijas padomes 07.11.2008. ārkārtas sēdē
lēmuma Nr.162
(prot. Nr. 45 2. p)

Rīgā 07.11.2008.
Nr. 01.02.04./13 DV

Latvijas Republikas
ministru prezidentam I. Godmanim
Brīvības bulvārī 36
Rīgā, LV-1520

Latvijas Republikas
finanšu ministram A. Slakterim
Smilšu ielā 1
Rīgā, LV-1919

Par saistību izpildes ierobežojumu noteikšanu AS "Parex banka"

Saskaņā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas (adrese – Kungu ielā 1, Rīgā, LV-1050) (turpmāk arī – Komisija) rīcībā esošajiem dokumentiem, veicot kredītiestāžu ikdienas darbības uzraudzību, AS "Parex banka" (adrese – Smilšu ielā 3, Rīgā, LV-1522, reģ. Nr. 40003074590) (turpmāk arī – Banka) ir konstatētas būtiskas pazīmes, kas liecina par problēmām Bankas stabilitātes nodrošināšanai:

1. Bankas likviditātes rādītājam kopš 31.08.2008. ir tendence strauji samazināties:

31.08.2008. – 44.16%;
30.09.2008. – 37.68%;
22.10.2008. – 31.30%;
24.10.2008. – 34.45%;
27.10.2008. – 33.35%;
28.10.2008. – 32.15%;
29.10.2008. – 33.41%;
30.10.2008. – 34.07%;
31.10.2008. – 31.74%;
03.11.2008. – 30.84%;
04.11.2008. – 31.35%;
05.11.2008. – 31.12%.

Saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 37. panta otro daļu un Komisijas 23.12.2005. noteikumu Nr. 166 "Likviditātes prasību izpildes noteikumi" 3.2. punktu minētais rādītājs nedrīkst būt zemāks par 30%. Turpinoties iepriekš minētajai tendencei, ir pamats uzskatīt, ka Bankas likviditātes rādītājs var kļūt zemāks par 30%, kas savukārt Banku var novest pie maksātnespējas.

2. No šā gada augusta beigām vērojama tendence pārmērīgai noguldījumu aizplūdei (apmēram 197 miljonu latu apmērā) no Bankas, kas atspoguļota šajā tabulā:

LVL'000	30.Sep.08	31.Okt.08	04.Nov.08	06.Nov.08
Rezidenti- privātpersonas	458 203	416 305	412 262	401 558
Rezidenti- juridiskās personas	311 865	265 414	266 674	262 703
Kopā rezidenti	770 068	681 719	678 936	664 261
Nerezidenti- privātpersonas	305 339	305 690	307 216	306 711
Nerezidenti- juridiskās personas	862 645	756 245	770 292	769 392
Kopā nerezidenti	1 167 984	1 061 935	1 077 508	1 076 103
Kopā noguldījumi	1 938 052	1 743 654	1 756 444	1 740 364

3. Apstākļos, kad notiek pārmērīga noguldījumu aizplūde no Bankas klientu kontiem, Banka turpina izsniegt kredītus, kuru apjoms laikā periodā no 30.09.2008. līdz 31.10.2008. palielinājās par aptuveni 23 miljoniem latu. Šāda rīcība apdraud Bankas likviditātes prasību izpildi un neliecina par piesardzīgu Bankas vadību.

4. Banka ir piesaistījusi sindicētus kredītus būtiskā apjomā – 275 miljonu eiro (193 miljonu latu) ir ar dzēšanas termiņu 2009. gada februārī un 500 miljonu eiro (350 miljonu latu) ir ar dzēšanas termiņu 2009. gada jūnijā. Ņemot vērā Bankas pašreizējo finanšu stāvokli un negatīvās attīstības tendences, kā arī pašreizējās ierobežotās iespējas finanšu resursu saņemšanai finanšu tirgos, ir pamatotas šaubas par Bankas iespējām atmaksāt, pagarināt šos kredītus vai aizstāt tos ar jauniem sindicētiem kredītiem.

5. Banka ir vērsusies Latvijas Bankā ar lūgumu piešķirt tai aizdevumu Bankas likviditātes uzturēšanai 300 miljonu latu apmērā.

6. Bez tam ir pasliktinājies Bankas kapitāla pietiekamības rādītājs, kurš saskaņā ar Komisijas aprēķiniem ir tuvu kritiskai robežai, jo sākot ar 24.10.2008. saskaņā ar Komisijas aprēķinu svārstās no 8.07% līdz 7.48% apmērā. Kapitāla pietiekamības rādītāja samazināšana ir saistīta ar Komisijas 18.08.2008. – 03.10.2008. pārbaudes rezultātiem (nepieciešamiem papildu speciāliem uzkrājumiem un aktīvu pārklasificēšanu uz augstāko riska pakāpi), kā arī ar negatīvām izmaiņām finanšu instrumentu pārvērtēšanas rezervē. Saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 35. panta pirmās daļas 1. punktu minētais rādītājs nedrīkst būt zemāks par 8%.

Vienlaikus darām zināmu, ka Komisija ir uzsākusi Bankas darbības papildpārbaudi – no 29.10.2008. līdz 07.11.2008. par Bankas finanšu instrumentu portfeli pēc stāvokļa uz 28.10.2008. un no 31.10.2008. līdz 21.11.2008. par Bankas kredītiem kas ir izsniegti pēc

30.06.2008. Sākotnējie pārbaudes rezultāti liecina, ka Bankas aktīvu kvalitāte ir pasliktinājusies.

Komisija 31.10.2008. pieņēma lēmumu Nr. 156 "Par darbības ierobežojumu noteikšanu un finanšu pakalpojumu sniegšanas daļēju vai pilnīgu apturēšanu akciju sabiedrībai "Parex banka", ar kuru tika nolemts:

1. noteikt šādus darbības ierobežojumus Bankai:
 - 1.1. Aizliegt izsniegt jaunus kredītus un palielināt esošo kredītu limitus.
 - 1.2. Aizliegt veikt darījumus ar finanšu instrumentiem peļņas gūšanai (spekulatīvos darījumus).
 - 1.3. Aizliegt jaunu kapitāla un parāda vērtspapīru iegādi.
2. Uzlikt par pienākumu Bankai saskaņot ar Komisijas Uzraudzības departamenta direktoru:
 - 2.1. jebkurus darījumus (naudas līdzekļu izvietošanu starpbanku tirgū, ārvalstu valūtas bezskaidrās naudas konvertāciju, jebkuru aktīvu atsavināšanu u.c.), kas tiek slēgti Bankas vārdā, un ar tiem saistītos maksājumus;
 - 2.2. jebkurus darījumus ar Banku vai tās akcionāriem saistītajām personām.
3. Noteikt, ka Bankai nav nepieciešams saskaņot ar Komisiju:
 - 3.1. maksājumus valsts budžetā;
 - 3.2. darījumus ar Latvijas Banku;
 - 3.3. esošo klientu pārskaitījumus un izmaksas no to kontiem;
 - 3.4. Bankas ikdienas saimnieciskos maksājumus (avansi, darba algas, nomas, elektrības u.tml. maksājumi);
 - 3.5. Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru iegādi.

Tā kā no Bankas turpina pārmērīgi aizplūst noguldījumi vai citi piesaistītie līdzekļi, Komisija vērs Jūsu uzmanību uz šādiem apsvērumiem.

Saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 113. pantu banka, no kuras notiek pārmērīga noguldījumu vai citu piesaistīto līdzekļu aizplūde, var lūgt Komisiju noteikt bankas saistību izpildes ierobežojumus, taču Banka nav vērsusies Komisijā ar lūgumu noteikt Bankai saistību izpildes ierobežojumus vai arī pēc pašas iniciatīvas nav veikusi pasākumus, lai mazinātu šādu līdzekļu aizplūdi. Savukārt minētā likuma 114. pants nosaka, ka lēmumu par ierobežojumu noteikšanu pieņem kopīgi Komisija un Ministru kabinets uz laiku, kas nepārsniedz 12 mēnešus. Šādu lēmumu Komisija un Ministru kabinets ir tiesīgs pieņemt arī bez bankas lūguma.

Saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 99.¹ panta otro daļu, kas ievieš Eiropas Parlamenta un Padomes 14.06.2006. direktīvas par kredītiestāžu darbības sākšanu un veikšanu 54. pantu, Komisijai ir pienākums nekavējoties veikt pasākumus saskaņā ar šajā likumā noteikto, lai novērstu kredītiestādes darbībā un kredītiestāžu sektorā trūkumus, kuri apdraud vai varētu apdraudēt kādas kredītiestādes vai visa kredītiestāžu sektora stabilitu darbību, traucē

pienācīgi veikt darījumus, sniegt finanšu pakalpojumus vai varētu radīt ievērojumus zaudējumus visas valsts tautsaimniecībai.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 63. panta pirmās daļas 2. punktu iestāde pēc nepieciešamo faktu konstatēšanas un administratīvā procesa dalībnieku uzklauššanas nekavējoties izvērtē lietas apstākļus un izdod brīvo administratīvo aktu, ja iestādei ir rīcības brīvība un administratīvā akta izdošana ir lietderīga.

Savukārt Administratīvā procesa likuma 65. panta otrā daļa nosaka, ka gadījumos, ja piemērojamā tiesību norma ļauj iestādei izlemt, vai administratīvo aktu izdot vai neizdot, bet izdošanas gadījumā nosaka konkrētu tā saturu (izdošanas izvēles administratīvais akts), iestāde apsver izdošanas lietderību. Ja iestāde secina, ka administratīvais akts izdodams, tā izdod tāda satura administratīvo aktu, kāds paredzēts piemērojamajā tiesību normā. Ja iestāde secina, ka administratīvā akta izdošana nav lietderīga, tā lietu izbeidz.

Administratīvā procesa likuma 66. panta pirmā daļa nosaka, ka, apsverot administratīvā akta izdošanas lietderību, iestāde lemj:

- 1) par administratīvā akta nepieciešamību, lai sasniegtu tiesisku (legitīmu) mērķi;
- 2) par administratīvā akta piemērotību attiecīgā mērķa sasniegšanai;
- 3) par administratīvā akta vajadzību, tas ir, par to, vai šo mērķi nav iespējams sasniegt ar līdzekļiem, kuri mazāk ierobežo administratīvā procesa dalībnieku tiesības vai tiesiskās intereses;
- 4) par administratīvā akta atbilstību, salīdzinot privātpersonas tiesību aizskārumu un sabiedrības interešu ieguvumu un ņemot vērā, ka privātpersonas tiesības būtisku ierobežošanu var attaisnot tikai ievērojams sabiedrības ieguvums.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 62. panta otrās daļas 1. punktu personas viedokļa un argumentu noskaidrošana nav nepieciešama, ja administratīvā akta izdošana ir steidzama un jebkura kavēšanās tieši apdraud valsts drošību, sabiedrisko kārtību, personas dzīvību, veselību vai mantu. Pamatojoties uz minēto un ievērojot to, ka lēmuma par saistību izpildes ierobežojumu noteikšanu Bankai pieņemšana ir steidzama un kavēšanās to pieņemt tieši apdraud Bankas stabilitāti un tās noguldītāju mantu, kā arī ņemot vērā to, ka 29.10.2008. tikšanās ar Banku laikā Banka tika informēta par iespējamā Ministru kabineta un Komisijas lēmuma pieņemšanu, papildu paskaidrojumus un argumentus Bankai pieprasīt nav nepieciešams.

Komisija uzskata, ka Kredītiestāžu likuma 114. panta pirmajā daļā noteikto pasākumu piemērošana, ņemot vērā šajā vēstulē norādītos faktiskos apstākļus, ir lietderīga situācijā, kad no Bankas notiek pārmērīga noguldījumu vai citu piesaistīto līdzekļu aizplūde, kas apdraud Bankas spēju izpildīt Kredītiestāžu likumā noteiktās prasības Bankas kapitāla pietiekamībai un likviditātei. Tāpat Komisija uzskata, ka tiesiskais (legitīmais) mērķis Ministru kabineta un Komisijas administratīvā akta izdošanai, ievērojot Kredītiestāžu likuma 114. panta otro daļu, ir nodrošināt Kredītiestāžu likuma 99.¹ panta pirmās daļas prasību izpildi.

Izdodot minēto administratīvo aktu, tiks nodrošināta Kredītiestāžu likuma 99.¹ panta otrajā daļā noteikto pienākumu nekavējoties veikt pasākumus, lai novērstu kredītiestādes darbībā un kredītiestāžu sektorā trūkumus, kuri apdraud vai varētu apdraudēt kādas kredītiestādes vai visa kredītiestāžu sektora stabilu darbību vai varētu radīt ievērojumus zaudējumus visas valsts tautsaimniecībai. Tāpat tiks aizsargātas personas, kuras izmanto Bankas pakalpojumus, un veikti pasākumi, lai nodrošinātu citu ar Bankas darbību saistīto personu ar likumu aizsargāto interešu aizsardzību.

Šāds lēmums ir samērojams ar iespējamajiem zaudējumiem, un Bankas tiesisko interešu ierobežošana ir attaisnojama ar ievērojamu valsts un sabiedrības ieguvumu, proti, personu ar likumu aizsargātās intereses tiks aizskartas, ja Ministru kabinets un Komisija nepieņems šādu lēmumu un, neskatoties uz Bankas darbību regulējošo prasību, kuras likumdevējs ir noteicis nolūkā nodrošināt stabilu kredītiestāžu darbību, neievērošanu, neveiks pasākumus, lai novērstu cēloņus Bankas darbības apdraudējumam, tādējādi turpinot pakļaut Banku riskam, ka tā nespēs pienācīgi izpildīt savas parādu saistības pret esošajiem Bankas klientiem. Ministru kabineta un Komisijas bezdarbība, konstatējot Bankas nespēju nodrošināt banku darbības būtiskas prasības, ļautu secināt, ka Latvijā nav izveidota pietiekami stingra un profesionāla uzraudzības sistēma, kas pretēji Eiropas Kopienas normatīvo aktu prasībām, pieļauj, ka Latvijas Republikā reģistrētas bankas neievēro likumā noteiktās prasības finanšu stabilitātes nodrošināšanai.

Līdz ar to Komisija uzskata, ka tai kopīgi ar Ministru kabinetu ir nepieciešams pieņemt lēmumu par saistību izpildes ierobežojumu noteikšanu Bankai, ar kuru Ministru kabinets un Komisija veiks pasākumus, lai novērstu apdraudējumu visai finanšu sistēmas integritātei, atbilstīgai funkcionēšanai, reputācijai un stabilitātei, kā arī ļaus izvairīties no kredītiestāžu uzraudzības reputācijas iespējamās apšaubīšanas kā Latvijā, tā arī starptautiski. Ievērojot no Bankas saņemto mutisko informāciju, Banka var tehniski nodrošināt saistību izpildes ierobežojumu ievērošanu no 11.11.2008. darba dienas sākuma.

Nemot vērā minēto un ievērojot steidzamību, kas nepieciešama, lai novērstu noguldījumu vai citu piesaistīto līdzekļu pārmērīgu aizplūšanu no Bankas un saglabātu Bankas kapitāla pietiekamību un likviditāti, Komisija:

1. Lūdz Jūs sasaukt Ministru kabineta ārkārtas sēdi iespējami īsā laikā.

2. Lūdz Ministru kabinetam pieņemt ar Komisiju kopīgu lēmumu par saistību izpildes ierobežojumu noteikšanu Bankai, ņemot vērā šajā vēstulē minētos faktiskos un tiesiskos apstākļus.

3. Noteikt šādus saistību izpildes ierobežojumus Bankai:

3.1. Atļaut veikt debeta operācijas, t.sk., ar internetbanku, bankomātiem un skaidrā naudā, Bankas klientiem par summu, kas nepārsniedz 1000 LVL kalendārajā mēnesī no viena konta.

3.2.3.1. punktā minētie ierobežojumi nav attiecināmi uz:

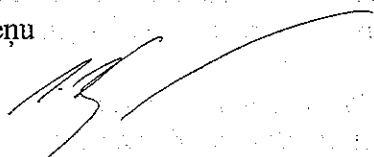
3.2.1. valsts un pašvaldību iestādēm;

- 3.2.2. komercsabiedrībām, kuru darbība saistīta ar preču ražošanu un pakalpojumu sniegšanu valsts un pašvaldību regulējamās nozarēs;
- 3.2.3. klientu maksājumiem valsts un pašvaldību budžetos;
- 3.2.4. piesaistīto noguldījumu procentu maksājumiem.

4. Uzlikt tiesisku pienākumu Bankai nekavējoties ziņot Komisijai par veiktajiem pasākumiem, kas nodrošinātu lēmumā uzlikto ierobežojumu izpildi.

Papildus Komisija vērs uzmanību, ka atbilstoši Administratīvā procesa likuma 185. panta ceturrtās daļas 3. punktam Ministru kabineta un Komisijas pieņemtajā lēmumā būtu jāiekļauj norāde uz administratīvā akta izpildes steidzamību un to, ka tā pārsūdzēšana neaptur lēmuma izpildi, lai gadījumā, kad tiesā tiks iesniegts pieteikums par lēmuma pārsūdzēšanu, lēmuma izpilde netiktu apturēta.

Ar cieņu

I. Krūmane
Finanšu un kapitāla tirgus komisijas
priekšsēdētāja

G. Cerbulis 67774817
guntis.cerbulis@fktk.lv